

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-1314/2013. számú ügyben**

Előadó: dr. Kéri Szilvia

Az eljárás megindítása

A Kápolnásnyéken belterületi, de közművel nem ellátott ingatlanon élő panaszos azt sérelmezi, hogy az önkormányzat és a kormányhivatal nem teszi meg a szükséges intézkedéseket az ivóvíz biztosítása érdekében. Arról tájékoztatott, hogy az önkormányzat közkifolyó létesítését tervezi, de annak távolsága akár az 500 métert is elérheti a lakóházaktól. Eddig egy magánvezetékéről ellátott csapot használhattak szívességi használóként az érintett lakosok, de ez a lehetőségük tavaly nyáron megszűnt. A panasz alapján felmerült az egészséghez való jog sérelmének a gyanúja, ezért vizsgálatot indítottam. Ennek során az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 21. § (1) bekezdés a) pontja alapján megkerestem Kápolnásnyék község jegyzőjét.

Érintett alapvető jog

- *egészséghez való jog* (Alaptörvény XX. cikk: „(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország [...] az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, [...] a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”)

Alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
- a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgtv.)
- a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (Vkszt.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)
- a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelmére és használatára vonatkozó, Helsinkiben, 1992. március 17-én aláírt egyezményhez kapcsolódó Víz és Egészség Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 213/2005. (X. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Víz és Egészség Jegyzőkönyv)
- a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet
- a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat (a továbbiakban: NKP III.)

A megállapított tényállás

A panaszos szerint a területrészen élők egy része jelenleg nem rendelkezik egészséges ivóvíz ellátással. A korábban épült ingatlanokban élők részére az Agrártermelő 2000 Mezőgazdasági, Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. tulajdonában lévő ingatlanon, szívességi használat alapján volt biztosított az ivóvízhez való hozzájutás egy csapról, ez a lehetőség azonban annak lezárásával megszűnt. A közelmúltban kiadott építési engedéllyel rendelkező ingatlantulajdonosok egyedi vízbeszerzési lehetőség fennállása esetén kaptak engedélyt. A polgármesteri hivatal korábban arról tájékoztatta a panaszost, hogy a Vörösmarty utca és Tó utca sarkán közkifolyó kiépítését tervezi, a kivitelezés legkorábban 2013 tavaszán kezdődhet el. A rendelkezésemre álló adatok szerint a közkifolyó kiépítése jelenleg még nem kezdődött meg.

A jegyzőnek a hivatalom megkeresésére adott válasza szerint a panasszal érintett belterületi településrészen állandó lakosként 8 ingatlanon 76 fő él, 12 lakásban. A lakóépületek építési engedéllyel épültek az elmúlt 5-6 évben és használatbavételi engedéllyel rendelkeznek. Az ingatlanokat a tulajdonosaik ivóvíz és csatorna közművek nélkül vásárolták meg, és ezek hiányában kaptak építési engedélyt. A jogszabályok alapján lakóház építésére a közművek hiányában is kiadható építési engedély, ha a tulajdonosok az ivóvíz ellátást műszaki és egészségügyi szempontból megfelelő saját fűrt kútból megoldják, a szennyvíz elhelyezésére pedig zártrendszerű tárolót biztosítanak.

A jegyző levelében beszámolt arról is, hogy az önkormányzat idei évi költségvetése 32.000.000 Ft-os működési hiányt tartalmaz, így az érintett településrésze önkormányzati beruházásból megvalósuló ivóvíz ellátás nincs tervben, az ivóvízvételi helyet biztosító közkifolyó létesítése is a 2014. évi költségvetés függvényében valósítható meg. Álláspontja szerint a Vgtv. 1. számú melléklet 32. pontjában meghatározott lakott terület fogalma („*lakott terület: a település közigazgatási területének belterületi része, valamint az övezeti besorolástól függetlenül minden olyan külterületi településrész, ahol a nyilvántartott földrészleteket (ingatlanokat) tekintve legalább 50%-ban állandó tartózkodási hely szerint bejelentett (nyilvántartott) lakosság él, és a területfelhasználás, valamint az infrastruktúra-hálózat kialakítása a települést érintő – jóváhagyott – országos és térségi területrendezési tervekkel összhangban lévő településrendezési eszközöknek megfelel;*”) az érintett területre alkalmazható, mivel az belterület.

A rendelkezésemre álló iratokból az derül ki, hogy az érintett terület a helyi építési szabályzat értelmében különleges rekreációs építési övezetbe tartozik, amely alapvetően a falusi és a helyi turizmus célterülete. A területen három darab olyan ingatlan található, melyek már jóval korábban, a helyi építési szabályzat elfogadása előtti időben épültek. A Vgtv. 4. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel („*(2) A települési önkormányzat – a vízgazdálkodási tevékenységek, mint közfeladatok (közszolgáltatások) körében – köteles gondoskodni: a) a település nem közműves ivóvízellátásáról;*”) – az önkormányzat 2012-től kezdve közkifolyó létesítését tervezi, amely a legközelebbi ingatlantól 265 méterre, a legtávolabbitól pedig 345 méterre esik.

A közkifolyó a 7. számú főút kápolnásnyéki szakaszának déli oldalán a Vörösmarty utca folytatásában lévő területen élő lakosok ivóvízhez való hozzáférését biztosítaná. Az önkormányzat továbbá levélben kérdéssel fordult az Agrártermelő 2000 Mezőgazdasági, Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-hez, hogy tud-e vízvételi lehetőséget biztosítani az érintett lakosság részére és felelősséget vállal-e a víz minőségéért, vagy hozzájárulnak-e az ingatlanokról leágazó vezeték építéséhez. A Kft. válaszában kifejtette, hogy nem járulnak hozzá a vízvételi lehetőség biztosításához, sem a leágazás megépítéséhez.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint – többek között – a közigazgatási szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdése szerint *közszolgáltatást végző szerv* – függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik – az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv, a közüzemi szolgáltató, az egyetemes szolgáltató, az állami vagy európai uniós támogatás nyújtásában vagy közvetítésében közreműködő szervezet, a jogszabályban közszolgáltatásként megjelölt tevékenységet végző szervezet, valamint a jogszabályban előírt, kötelezően igénybeveendő szolgáltatást nyújtó szervezet. A közszolgáltatást végző szerv kizárólag e tevékenységével összefüggésben vizsgálható.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés l) pontja és a 18. § (2) bekezdésének b) pontja alapján az alapvető jogok biztosa által vizsgálható hatóságnak, ezen belül közszolgáltatást végző szervnek minősül – függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik – a jogszabályban közszolgáltatásként megjelölt tevékenységet végző szervezet. A Vgtv. 4. § (2) bekezdés a) pontja szerint: „(2) A települési önkormányzat – a vízgazdálkodási tevékenységek, mint közfeladatok (közszolgáltatások) körében – köteles gondoskodni: a) a település nem közműves ivóvízellátásáról;”. Mindezek alapján megállapítottam, hogy a települési önkormányzatok az ombudsman által vizsgálható közszolgáltatást ellátó (annak megszervezésében felelős) szervnek minősülnek.

II. A vizsgált alapjogok tekintetében

Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, továbbá a (2) bekezdés rögzíti, hogy ezt a jogot Magyarország – többek között – az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával valósítja meg. Az egészséges ivóvízhez való jog biztosítása azt jelenti, hogy a vízkészletet, mint véges természeti erőforrást, horizontális védelemben kell részesíteni, és az állampolgárokhoz megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvizet kell eljuttatni az állam vagy a helyi önkormányzatok útján. Az eljuttatás formája lehet a víziközmű szolgáltatás – aminek (a hatályos szabályozás szerint) speciális esete közkifolyók működtetése –, de ahol erre nincs mód, a települési önkormányzat gondoskodik a nem közműves ivóvízellátásról.¹

III. Az ügy érdemében

1. Az Európai Parlament állásfoglalásában – az ENSZ közgyűlés e tárgyban 2010-ben elfogadott határozatával összhangban² – aktív szerepvállalásra hívta fel a tagállamokat az ivóvízhez és az alapvető higiéniai feltételekhez való hozzáférés, mint alapvető emberi jog biztosítása érdekében³.

A Víz és Egészség Jegyzőkönyv 5. cikke szerint „A jelen Jegyzőkönyv végrehajtása terén tett intézkedések során a Részes Feleknek elsősorban a következő elveket és megközelítéseket kell követniük: l) Biztosítani kell az egyenlő mértékű hozzájutást a vízhez, mind mennyiségben, mind minőségben a népesség minden egyes tagja számára, de különösen azok számára, akik hátrányos helyzetben vannak vagy társadalmilag kirekesztettek”.

¹ AJB-677/2013. jelentés

² Resolution adopted by General Assembly 64/292. The human right to water and sanitation. Az ENSZ határozat az egészséges ivóvízhez és szanitációhoz való hozzáférést emberi jogként ismeri el.

³ Lásd <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2012-0273&language=HU&ring=A7-2012-0192>. „Az Európai Parlament 2012. július 3-i állásfoglalása a vízgazdálkodással kapcsolatos uniós jogszabályok végrehajtásáról az európai vízgazdálkodással kapcsolatos kihívások szükséges átfogó megközelítésének kidolgozását megelőzően” című dokumentum 54. pont.

A CEHAPE program⁴ nevesíti, hogy a biztonságos és megfizethető vízhez hozzáféréssel rendelkező és rendezett közegészségügyi körülmények között élő háztartások arányának növelésére nemzeti terveket szükséges megvalósítani, ily módon gondoskodva arról, hogy 2015-re az összes gyermeknek legyen egészséges, tiszta vize, és minden gyermek rendezett közegészségügyi körülmények között élhessen.

Az NKP III. megfogalmazása szerint Magyarország településeinek közműves vízellátása mennyiségi szempontból alapvetően rendezettnek tekinthető. Az ország minden települése rendelkezik közüzemi vízművel. A lakások több mint 94%-a csatlakozik a vezetékhálózatra, a lakosság további 4-5%-a 150 m-en belül elérhető közkifolyón keresztül vételezhet hálózati vizet. Az ellátási hiányosságok a lakosság 1-2%-át érintik, főként azokat, akik a különálló belterületi településrészekre vagy a települések külterületi részén laknak. Az NKP III célként fogalmazza meg többek között a lakosság számára az egészséges ivóvízhez való hozzáférés egyenlő esélyű biztosítását, és ezzel kapcsolatban a Kormány részére feladatként tűzi ki az egyenlő esély hiányával érintett lakosságcsoportok azonosítását, és az ehhez vezető okok felmérését, és az esélyek helyreállítását elősegítő, megfelelő szociális és műszaki rendszer kidolgozását. Az NKP III feladatként határozza meg az önkormányzatok részére a fogyasztói igények időszakos felülvizsgálatát, a szükséges hálózatbővítés kivitelezését, és az átmeneti ivóvízellátás feltételeinek biztosítását.⁵

2. A jogszabályok az alábbiak szerint határozzák meg az önkormányzat vagy az állam egészséges ivóvízzel való ellátási kötelezettségét.

A Möt. szerint: „10. § (1) A helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket.” „13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: 21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.”

A Vkszt. tartalmazza a részletszabályokat az ellátási felelősséggel kapcsolatban: „1. § c) az ellátási felelősség elve: e törvényben meghatározottak szerint az állam vagy a települési önkormányzat (a továbbiakban együtt: ellátásért felelős) kötelessége és joga gondoskodni a közműves ivóvízellátással és a közműves szennyvízelvezetéssel és -tisztítással kapcsolatos víziközmű-szolgáltatási feladatok elvégzéséről.” „9. § (1) A közigazgatási területén lévő felhasználási helyekre és az azokat közvetlenül ellátó víziközmű-rendszerre nézve a (2) és (3) bekezdésben foglalt eltérésekkel a települési önkormányzatot – a fővárosban a fővárosi önkormányzatot – illetik az ellátásért felelős jogai és terhelik annak kötelezettségei.” A 2. § 20. pontja szerint „víziközmű: olyan közcélú vízellátási rendszer, amely a) település vagy települések közműves ivóvízellátását, ezen belül az ivóvíztermelést, az ehhez kapcsolódó ivóvízbázis-védelmet, az ivóvízkezelést, -tárolást, -szállítást és -elosztást, felhasználási helyekre történő eljuttatást, mindezekhez kapcsolódóan a tűzvíz biztosítását szolgálja”.

A Vgtv. a következő kötelező feladatot írja elő: „4. § (2) A települési önkormányzat - a vízgazdálkodási tevékenységek, mint közfeladatok (közszolgáltatások) körében – köteles gondoskodni: a) a település nem közműves ivóvízellátásáról”.

⁴Az Európai cselekvési terv a környezetért és a gyermekek egészségéért (CEHAPE) program (Children Environment and Health Action Plan for Europe). http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0006/78639/E83338.pdf. A 2004-ben Budapesten rendezett, IV. Környezetvédelmi és egészségügy miniszteri konferencián részt vevő európai miniszterek elfogadták az CEHAPE programot, amely azokkal a környezeti kockázati tényezőkkel foglalkozik, melyek a legnagyobb hatással vannak a gyermekek egészségére. CEHAPE program 13. I. regionális elsőbbségi célok (b) pont

⁵ NKP III 5.4.5.1. Biztonságos ivóvízellátás cím

Álláspontom szerint a fenti jogszabályok együttes értelmezéséből levonható az a következtetés, hogy azokban az esetekben, amikor a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény alapján az önkormányzatot vagy az államot terheli az ellátási felelősség, akkor azokon a településeken – annak bel- és külterületén egyaránt – víziközmű-szolgáltatással kötelesek gondoskodni az egészséges ivóvíz ellátásról, amennyiben az rendelkezésre áll. Az ivóvízzel való ellátási kötelezettség módját befolyásolja, hogy a vízilétesítmény víziközműnek minősíthető-e. Amennyiben a vízilétesítmény nem minősül víziközműnek, vagy a területen nincs kiépült víziközmű, a Vgtv. alapján a települési önkormányzat nem közműves ivóvíz ellátás formájában köteles biztosítani az ivóvizet.

3. A fenti jogi rendelkezések értelmezésével összefüggésben egy korábbi vizsgálatom során⁶ megkerestem a tárgykörrel érintett minisztériumokat és a Magyar Víziközmű Szövetséget, amelyek a következőképpen nyilatkoztak.

A Belügyminisztérium arról tájékoztatót, hogy azokban az esetekben, amikor a Vkszt. alapján az önkormányzatot vagy az államot terheli az ellátási felelősség, a településeken – annak bel- és külterületén egyaránt – víziközmű-szolgáltatással kötelesek gondoskodni az egészséges ivóvíz ellátásról. Az ellátási felelősség elve alapján a víziközmű-szolgáltatással nyújtott ivóvíz szolgáltatási kötelezettséget azonban befolyásolja az is, hogy a vízilétesítmény víziközműnek minősíthető-e. Amennyiben a vízilétesítmény nem minősül víziközműnek, vagy a területen nincs kiépült víziközmű, a Vgtv. alapján a települési önkormányzat nem közműves ivóvíz ellátás formájában köteles biztosítani az ivóvizet. Ez történhet közkifolyó alkalmazásával, vagy palackozott vízzel. A Vgtv. 1. sz. melléklet 32. pontja szerint lakott területnek minősül nem csak a település belterületi része, de minden olyan külterületi rész is, ahol a nyilvántartott földrészleteket tekintve legalább 50%-ban állandó tartózkodási hely szerint bejelentett lakosság él, és a terület felhasználás, valamint infrastruktúra-hálózat kialakítása a települést érintő jóváhagyott – országos és térségi területrendezési tervekkel összhangban lévő településrendezési eszközöknek – megfelel.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium válasza szerint a Vkszt. 9. § (1) és (2) bekezdése értelmében az ellátási felelősség a település közigazgatási területén lévő felhasználási helyekre és az azokat közvetlenül ellátó víziközmű-rendszerekre nézve a települési önkormányzatra hárul, amennyiben az állam a közművagyon legalább 50 %-os tulajdonrészével nem rendelkezik. Ahol nincs a Vkszt. 2. § 20. pontja szerinti közüzemi víziközmű, ott a Vgtv. 4. § (2) bek. a) pontja szerint a települési önkormányzat köteles a nem közműves ivóvízellátásról gondoskodni. A víziközmű tevékenység fejlesztése a Vgtv. 4. § (1) bekezdése alapján az önkormányzat és a Vkszt. 10. § (1) bekezdése alapján az ellátásért felelős feladata.

A Vidékfejlesztési Minisztérium válaszában utalt arra, hogy Magyarország minden lakosának Alaptörvényben rögzített joga az egészséges ivóvízhez való hozzáférés, amely jog biztosítását a törvény alapján az ellátásért felelős állam vagy önkormányzat, illetve közüzemi ivóvízellátás hiányában a lakosság számára a helyi önkormányzat köteles biztosítani. Ez alapján az államon és önkormányzaton kívül további ellátásért felelős nem nevesíthető. Az ellátásért való felelősségét az önkormányzat akkor vállalja egy adott földrajzi helyszínen, amikor állandó vagy ideiglenes jelleggel lakhatási engedélyt ad egy, vagy több személy számára, mivel ekkor mérlegelheti a kötelezettségei teljesíthetőségének feltételeit, és annak költségeit. Nem közműves ellátásként nem nevesíthető a közkifolyó, mivel megléte és üzemeltetése a közüzemi ivóvízellátó hálózat rendelkezésre állását igényli, ekkor főszabály szerint legfeljebb a bekötés megvalósításának elmaradása valósulhat meg, amely elsősorban gazdasági, szociális kérdésként

⁶ AJB-1519/2012. számú jelentés

értelmezhető. Lakhatási engedély kiadásának elmaradása esetén nem értelmezhető kötelezettségként az egészséges ivóvízhez való hozzáférés biztosítása. Kötelezettség esetén is fennáll, hogy az egészséges ivóvízhez való hozzáférés a közüzemi ivóvízellátástól eltérő módon is biztosítható (melynek költségei kevés kivételtől eltekintve magasabbak, mint a közüzemi ivóvízellátás költségei).

A Magyar Víziközmű Szövetség kifejtette, hogy az ellátásért felelős állam vagy önkormányzat víziközmű szolgáltatással vagy nem közműves formában köteles a közigazgatási határára belül az egészséges ivóvízellátást biztosítani. A nem közműves ivóvízellátás biztosítása a Vgtv. alapján az önkormányzat feladata. A Vkszt. 6. § (4) bekezdése határozza meg, hogy mikor kell víziközműnek minősíteni egy vízellátási hálót, az (5) bekezdés pedig azt tartalmazza, hogy mikor nem. A kettő közötti esetben víziközműnek lehet minősíteni a vízellátási hálót, de nem kötelező. Az, hogy melyik bekezdés hatálya alá tartozik a vízellátási háló, meghatározza, hogy az önkormányzatnak milyen módon kell biztosítani a vízszolgáltatást: közműveken vagy nem közműveken. Érdekes vizsgálni, hogy a külterületi ingatlanokon létesített lakóházak lakás céljára szolgáló épületnek minősülnek-e, rendelkeznek-e lakhatási engedéllyel. Megjegyezték, hogy a közműves vízellátás fejlesztése víziközmű-társulat útján is lehetséges.

4. Kápolnásnyék önkormányzata a 2012-ben érkezett panasz kapcsán tervbe vette közkifolyó létesítését a fennálló probléma orvoslása érdekében. Az iratokból kiderül, hogy ennek érdekében megkeresték a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt-t, illetve megrendelték a beruházást, de az időjárásra és a téli üzemeltetési időszakra tekintettel a megvalósításra legkorábban 2013 tavaszán láttak lehetőséget. A részemre küldött tájékoztatás szerint az önkormányzat 2014. évi költségvetésétől teszi függővé a közkifolyó megvalósítását.

A közkifolyó kapcsán az alábbi jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 81. § (1) bekezdése szerint „*a közkifolyókon szolgáltatott ivóvizet – háztartási célú vízhasználatra – a közműves ivóvízellátásba be nem kötött vagy ivóvízszolgáltatás-korlátozással érintett ingatlan lakói vehetik rendszeresen igénybe.*” Vagyis véleményem szerint a közkifolyó alkalmazásának két esetköre van: 1. a településen a víziközmű kiépült, de az adott háztartás nem kötött rá valamilyen okból; 2. a háztartásban van közműves ivóvízvételi hely, de korlátozták vagy felfüggesztették a fogyasztási helyen a vízfogyasztást. A Vkszt. 58. § (6) bekezdése szerint a létfenntartási és közegészségügyi vízigényeknek eleget tevő ivóvízellátás érdekében a víziközmű-szolgáltató – az ellátásért felelős előzetes értesítése és a települési önkormányzat hozzájárulása esetében – a víziközmű tulajdonosának költségére közkifolyót helyezhet el. A közkifolyó üzemeltetésének költségeit a települési önkormányzat fizeti meg a víziközmű-szolgáltató részére.

Álláspontom szerint a Vkszt. és a végrehajtási rendelete fogalmai szerint⁷ a közkifolyók esetén az önkormányzat minősül fogyasztónak, és kizárólag az önkormányzat és a szolgáltató áll egymással közüzemi jogviszonyban.

⁷ A Vkszt. „2. § E törvény alkalmazásában: 5. felhasználási hely: az a víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan, amelyen a víziközmű-szolgáltatást a felhasználó igénybe veszi, 6. felhasználó: a víziközmű-szolgáltatást e törvény szerinti szerződéses jogviszony keretében igénybe vevő természetes vagy jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki (amely) a víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan használója, és sorban mögötte az ingatlan tulajdonosa, 15. lakossági felhasználó: az a természetes személy felhasználó, aki nem jövedelemszerző gazdasági tevékenység keretében, saját háztartása, üdülő vagy hétvégi ház, garázs ellátása érdekében veszi igénybe a víziközmű szolgáltatást, valamint a társasház és a lakásszövetkezet, 24. víziközmű-szolgáltatás: a közműves ivóvízellátás az ahhoz kapcsolódó tűzvíz biztosítással, továbbá a közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás, ide értve az egyesített rendszerű csapadékvíz-elvezetést is, mely tevékenységek által megnyilvánuló szolgáltatások közül az egyiket, vagy mindkettőt a víziközmű-szolgáltató a felhasználó részére közüzemi jogviszony keretében nyújtja (a továbbiakban együtt: víziközmű-szolgáltatási ágazatok), 25. víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan: az az

Közkifolyó esetében nem köt a szolgáltató külön-külön közüzemi szerződést a közkifolyóról vizet vételező lakossággal. Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet a be nem kötött vagy ivóvízszolgáltatás-korlátozással érintett ingatlanok vízhasználata esetében kötelezi az önkormányzatot, hogy maga fizesse ki a díjat, kivéve, ha jogszabály másként rendelkezik. Mivel az önkormányzati rendelet is jogszabály, a fogyasztási díjat az önkormányzat „vízhasználati díjként” ráterhelheti a lakosokra.⁸

Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 1. § 22. pontja szerint: „*közműves ivóvízzel ellátott: az, akinek lakhelyének legfeljebb 150 méteres körzetén belül, közterületen a közműves ivóvízfogyasztásra módot nyújtó ivóvízvételi hely található;*”. Az iratokból ugyanakkor az derül ki, hogy a létesítendő közkifolyó a legközelebbi ingatlantól 265 méterre, a legtávolabbitól pedig 345 méterre helyezkedne el, vagyis ez esetben nem teljesül az előírt 150 méter.

Az iratok tanúsága szerint az önkormányzat az Agrártermelő 2000 Mezőgazdasági, Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-től kért nyilatkozatot arra vonatkozólag, hogy tud-e vízvételi lehetőséget biztosítani az érintett lakosság részére, és ha igen, úgy felelősséget vállal-e a víz minőségéért. A Mötv., a Vksztv. és a Vgtv. fentebb ismertetett szabályai meghatározzák, hogy az önkormányzat milyen módon köteles biztosítani az ivóvízhez való hozzáférést. Ennek nem felel meg az a megoldás, hogy a közelben műszakilag rendelkezésre álló, a Kft. tulajdonában lévő csapról biztosítja az önkormányzat a hozzáférést. Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 57. §-a szerint: „(1) A víziközmű-szolgáltató szolgáltatási kötelezettsége és a szolgáltatás minőségéért való felelőssége a közműves ivóvízellátás esetében a szolgáltatási pontig, áll fenn.”⁹ „*Szolgáltatási pont: a) ivóvíz-szolgáltatási pont: aa) az ivóvíz-bekötővezetéknek a felhasználó felőli végpontja, ab) a víziközmű-szolgáltató által üzemeltetett törzshálózaton a közüzemi szerződésben meghatározott hely, elágazási pont vagy végpont, ac) a víziközmű-szolgáltató által üzemeltetett rendszer átadási pontja,*” „szolgáltatott ivóvíz: közüzemi jogviszony keretében a felhasználó részére a szolgáltatási ponton, vagy közvetlenül a víziközmű-elosztóhálózat vízvételzés céljára alkalmas szerelvényein keresztül, továbbá a szállított vízből biztosított ivóvíz;”¹⁰. Vagyis a szolgáltatás minőségéért – és ezen belül a határértékeknek megfelelő ivóvíz minőségéért – a vízmű üzemeltetője felelős, amely felelősség a szolgáltatási pontig áll fenn.

ingatlan vagy ingatlanrész a) amelyen legalább egy olyan vízvételi hely található, amely a közműves ivóvízellátásra lehetőséget kínál (...)

A 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet: „1. § 18. ivóvíz-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan: az az ingatlan, amelyen legalább egy olyan vízvételi hely található, amely a közműves ivóvíz-szolgáltatásra lehetőséget ad, vagy olyan szennyvíz-elvezetési hely, amely a közműves szennyvíz-elvezetési szolgáltatás igénybevételére ad lehetőséget;

19. ivóvízvételi hely: az ivóvizet szállító vezeték azon része, ahol a beépített szerelvények rendeltetésszerű használatával a vezetékből ivóvíz vételezése lehetséges; 36. szolgáltatási díj: a víziközmű-szolgáltatás igénybevételének ellenértékeként a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény szerint fizetendő díj; 37. szolgáltatási pont: a) ivóvíz-szolgáltatási pont: aa) az ivóvíz-bekötővezetéknek a felhasználó felőli végpontja, ab) a víziközmű-szolgáltató által üzemeltetett törzshálózaton a közüzemi szerződésben meghatározott hely, elágazási pont vagy végpont, ac) a víziközmű-szolgáltató által üzemeltetett rendszer átadási pontja, 38. szolgáltatott ivóvíz: közüzemi jogviszony keretében a felhasználó részére a szolgáltatási ponton, vagy közvetlenül a víziközmű-elosztóhálózat vízvételzés céljára alkalmas szerelvényein keresztül, továbbá a szállított vízből biztosított ivóvíz;”

⁸ Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet „81. § (3) Abban az esetben, ha az (1) és a (2) bekezdés szerinti vízhasználat díját és fizetésének módját jogszabály másként nem állapítja meg, az ivóvíz-törzshálózatról történő közterületi vízvétel az önkormányzat vízfogyasztásának minősül, a díjat a víziközmű-szolgáltatónak a települési önkormányzat fizeti.”

⁹ 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet „77. § (1) A szolgáltató a közműves ivóvízellátást legalább 1,5 és legfeljebb 6 bar hálózati nyomás mellett a szolgáltatási ponton köteles teljesíteni. Ettől eltérő szolgáltatást - a felhasználóval történt eseti megállapodás szerint - a víziközmű-szolgáltató biztosíthat.”

¹⁰ 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 1. § 37. és 38. pontok

Az ivóvízminőségéért való felelősség a víziközmű-szolgáltatót terheli közüzemi jogviszony keretein belül, egy Kft. nem vállalhat felelősséget az ivóvízminőségért.

Összességében a fentiek alapján megállapítható, hogy az önkormányzat felismerte kötelezettségét az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása kapcsán, és tett intézkedést annak érdekében, hogy valamilyen módon – az önkormányzat költségvetésére tekintettel – biztosítsa a vízvételi lehetőséget az érintett lakosok részére, azonban ezek az intézkedések nem feleltek meg a hatályos jogszabályoknak. *E tény, és a kötelezettség teljesítésének elmaradása az egészséghez való joggal, azon belül az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával összefüggésben visszásságot okoz.* Megjegyzendő, hogy a – csekély lélekszámban – érintett lakosok részére az ivóvízhez való hozzáférés biztosításának elmulasztása régebben fennálló probléma, amely azért került felszínre a 2012. év folyamán, mivel a lakosok által addig szívességi alapon használt vízvételzési lehetőség megszűnt. A településfejlesztés, az ivóvízhez való jog intézményvédelmi kérdései, az építésügyi eljárások és a testi, lelki egészséghez való jog közötti kapcsolat összefüggéseinek kivizsgálása érdekében további, átfogó vizsgálat tartását tartom indokoltnak.

Intézkedésem

Az Ajb. 32. §-a alapján felkérem Kápolnásnyék Község Önkormányzatát, hogy – költségvetési helyzetét figyelembe véve – vizsgálja meg, az ivóvízhez való hozzáférés biztosításának melyik formájáról tud gondoskodni a jogszabályok által meghatározott módon, és tegye meg az ehhez szükséges intézkedéseket.

Budapest, 2013. december

Székely László sk.